

Решетченко Дар'я,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 2 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

завідувач кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ **Шутенко С. В.**

ЗАПОЗИЧЕННЯ В СКЛАДІ УКРАЇНСЬКОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО ФОНДУ

Запозичення у складі українського психологічного термінологічного фонду є важливим фактором, що відображає процес історичних змін у психології, її розвиток. Історично склалося, що психологія як наука формувалася під впливом різних мов.

Дослідники вважають, що найбільший вплив на формування психологічного термінологічного фонду мали латинська та грецька мови, саме вони стали основою для багатьох термінів. Наприклад, термін «психологія» походить від грецьких слів «psyche», що означає душу, і «logos», що означає знання або науку. Тобто вже сама назва науки є запозиченою з іншої мови. У сучасному суспільстві поширене таке розуміння терміна «психологія» – наука про загальні психічні закономірності взаємодії людини із зовнішнім та внутрішнім середовищем. Хоча для багатьох він символізує зв'язок між наукою і людиною загалом, підкреслюючи необхідність дослідження внутрішнього світу людини та вплив на нього різних чинників. У науковій діяльності термін «психологія» розшифровують, як одну з наук про людину, людські спільноти, їхнє життя й діяльність, що вивчає закономірності, механізми, умови, чинники та особливості розвитку й функціонування психіки, її взаємодію з внутрішнім і зовнішнім психічним, а також сутність і зміст останніх [1, с. 9].

Розглянемо деякі групи запозичених термінів, що активно використовують у сучасній психологічній професійній діяльності.

Першу групу складають слова латинського походження:

Авторитет – (лат. auctoritas – влада, вплив) – вплив, впливовість індивіда, що залежить від стану, статусу чи посади, яку він займає [2, с. 6–7].

Афект (лат. *affectus* – щиросердне хвилювання) – короткочасна бурхлива емоційна реакція людини на дію зовнішніх факторів [3].

Вербальний (лат. *verbalis* – словесний) – у психології термін для позначення форм знакового матеріалу, а також процесів оперування цим матеріалом [2, с. 45].

Гуманізм (лат. *humanus* – людський, людяний) – високий рівень свідомого ставлення людини до людей [2, с. 86].

Деменція (лат. *dementia* – слабоумство) – слабоумство як наслідок недорозвинення або атрофії вищих психічних функцій [2, с. 88].

Егоцентризм (лат. *ego* – я і *centrum* – центр) – погляд, що ставить у центр усієї світобудови індивідуальне «Я» людини: крайня форма індивідуалізму та егоїзму [3].

Експеримент (лат. *experimentum* – спроба, досвід) – емпіричний (дослідний) метод одержання наукових даних при якому психічні явища, умови виявлення і розвитку вивчаються в спеціально створених, штучних умовах [3].

Екстраверсія (лат. *extra* – понад, поза і *verto* – повертаю, обертаю) – характеристика індивідуально-психологічних відмінностей людини, а саме показує спрямованість особистості на світ зовнішніх об'єктів [3].

Інтеріоризація (лат. *interior* – внутрішній) – процес переходу зовнішніх дій у внутрішні [3].

Другу групу складають слова грецького походження:

Антропоморфізм (гр. *anthropos* – людина і *morphe* – вид, форма) – уявлення про наявність у тварин психічних властивостей і здібностей, характерних тільки для людини [2, с. 25].

Гебефренія (гр. *hebe* – юність, статево дозрівання і *phren* – серце, душа, розум) – юнацька форма шизофренії, що супроводжується легковажністю, пустотливістю, кривлянням, безглуздим блюзнірством [2, с. 69].

Ентузіазм (від гр. *enthusiasmos*) – сильна наснага, душевний підйом, захоплення [2, с. 130].

Клаустрофобія (*clausula* – висновок і гр. *phobos* – страх) – острах закритих просторів і приміщень [3].

Клептоманія (гр. *klepto* – краду + манія) – хворобливе нездоланне прагнення до злодійства, характеризується важко визначуваним прагненням індивіда скоювати крадіжки [3].

Фобія (гр. *phobos* – страх) – нав'язливі стани при психічних захворюваннях: хворобливі нав'язливі неадекватні переживання страхів конкретного змісту, які охоплюють

суб'єкта у певній – фобічний – ситуації й супроводжуються вегетативними дисфункціями – серцебиттям, рясним потом тощо [2, с. 571].

Третю групу складають слова французького походження:

Агресивність (фр. *agressif* – агресивний) – емоційний стан або стійка риса особистості, що проявляється у готовності до агресивної поведінки та характеризується грубістю, нестриманістю, прагненням невмотивовано заподіяти шкоду іншим людям [3].

Деградація (фр. *degradation* – занепад) – поступове погіршення, виродження, занепад, рух назад, зниження або втрата позитивних якостей особистості [2, с. 87].

Деморалізація (фр. *demoralisation*) – занепад дисципліни, духу; моральний розпад, занепад моралі [2, с. 88].

Епатаж (фр. *epatage* – уражати, приголомшувати) – скандальна витівка; поведінка, що порушує загальноприйняті норми і правила [2, с. 130].

Четверту групу складають слова англійського походження:

Афіліація (англ. *to affiliate* – приєднувати, приєднуватися) – прагнення бути в оточенні інших людей [2, с. 36].

Тести (англ. *test* – випробування) – вид випробувальних методик, що оцінюють ступінь розвитку та вияву окремих психічних рис та властивостей людини [3].

Лонгітюдний (англ. *longitude* – довгота) метод – організаційний метод вікової психології, спрямований на дослідження психологічних особливостей одних і тих же досліджуваних впродовж тривалого часу (місяці, роки, десятки років). Синонімічна назва методу – поздовжній зріз [3].

Крім цього, психологічна терміносистема містить також лексеми, утворені із морфем різномовного походження:

Дистрес (грец. *dys* + англ. *stress*) – негативний емоційний стан людини, що викликаний надто довготривалим чи надміру сильним психофізіологічним напруженням і пригнічує всю життєдіяльність людини. Дистрес може виникати внаслідок попереднього переживання стресу [3].

Еготизм (фр. *egotisme*, від лат. *ego* – я) – перебільшена думка про свою особистість, про свої достоїнства; самозакоханість [2, с. 116].

Мотив (франц. *motif*, лат. *motus* – рух) – спонування до діяльності, пов'язане із задоволенням потреб людини [3].

Біокомунікація (від гр. *bios* – життя і лат. *communicatio*, від *communis* – роблю спільним, пов'язую, спілкуюся) – зв'язки між особами одного чи різних видів, що встановлюються шляхом прийняття вироблених ними сигналів [2, с. 40].

Отже, з впевненістю можна сказати, що психологічна термінологія розвивалася під впливом класичних мов, таких як грецька та латинська, та наразі постійно поповнюється запозиченнями з англійської, французької та інших європейських мов. Це не лише сприяє розвитку психології як науки, а й збагачує лексичний фонд сучасної української літературної мови.

Список використаних джерел

1. Варій М. Й. Загальна психологія : Підручник. 3-є видання, виправлене та доповнене. Київ: Центр учбової літератури, 2009.
2. Шагар В. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків : Прапор, 2007.
3. Психологічний тлумачний словник сучасних термінів вікової та педагогічної психології. URL: <https://www.annadomina.com/biblioteka/psixologichnij-slovnik/>.

Романович Ангеліна,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

завідувач кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ **Шутенко С. В.**

РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА

Одним із ключових атрибутів нації є державний статус мови, який законодавчо гарантує її функціонування в усіх сферах суспільного життя. Цей статус закріплений в Конституції України, що сприяє вираженню національної ідентичності та популяризації української мови в країні. Державна мова є важливим елементом, який забезпечує духовну та соціально-політичну єдність суспільства. Як основа духовної культури народу, мова об'єднує націю, зберігає та передає